

Expertisecentrum Zwaar Werk: toetsing RVU afspraken

We worden in Nederland gemiddeld steeds ouder. Om de kosten van de vergrijzing te kunnen dragen, is de wettelijke AOW-leeftijd de afgelopen jaren verhoogd. Oudere werknemers worden gestimuleerd om langer door te werken. Dit verlaagt niet alleen de maatschappelijke kosten, maar helpt ook om de krapte op de arbeidsmarkt te verminderen. Voor veel werknemers is langer doorwerken goed haalbaar. In sommige functies is het werk echter zo zwaar dat de kans groot is dat werknemers dit niet in goede gezondheid volhouden tot hun wettelijke pensioenleeftijd. Voor deze groep bestaat de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU), die de mogelijkheid biedt eerder te stoppen met werken. Sinds 1 april 2026 kunnen cao-partijen bij TNO hun aanvraag indienen voor de validatie van de afbakening van hun RVU-doelgroep. Voor RVU-afspraken volstaat een algemene verwijzing naar zwaar werk niet meer: cao-partijen moeten hun doelgroep scherp afbakenen en objectief onderbouwen. In dit artikel beschrijven we de criteria die TNO hanteert bij het toetsen, het validatieproces, en de eerste ervaringen die daarbij zijn opgedaan.

■ NIEUWE AFSPRAKEN

Voor veel werknemers is doorwerken tot de AOW-leeftijd geen probleem. Voor werknemers met belastend of zwaar werk geldt dit echter niet. Voor deze groep is de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU) bedoeld. Met de RVU kan een werkgever een werknemer in de laatste drie jaar voor de AOW-leeftijd een uitkering aanbieden ter hoogte van de AOW. Tot een bepaalde maximale uitkeringshoogte hoeft de werkgever hierover geen RVU-heffing te betalen. Vakbonden en werkgeversorganisaties bepalen gezamenlijk welke werknemers in aanmerking komen voor deze regeling. Om ervoor te zorgen dat de RVU terechtkomt bij werknemers die deze ondersteuning echt nodig hebben, hebben het kabinet en de sociale partners nieuwe afspraken gemaakt over een beheerste en gerichte inzet van de regeling (Akkoord 'Gezond Naar Het Pensioen (2024)'). Afgesproken is dat de RVU-afspraken die cao-partijen maken altijd een onderbouwde en duidelijk afgebakende doelgroep moe-

ten bevatten, gericht op de belastende functies en werkzaamheden en gebaseerd op objectieve criteria. Daarnaast is afgesproken dat de afbakening van de doelgroep gevalideerd wordt door een, door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid erkende, onafhankelijke derde partij. TNO, als kennisinstituut met uitgebreide expertise op het gebied van werk, werkomstandigheden en zwaar werk, vervult deze rol. De uitvoering van deze validatietaak heeft TNO ondergebracht bij het Expertisecentrum Zwaar Werk, dat hiervoor in 2025 is opgericht. Uitgebreide informatie over het Expertisecentrum, het validatieproces en de beoordelingscriteria is beschikbaar op de website van het TNO Expertisecentrum Zwaar Werk.¹ Vanaf 1 april 2026 kunnen cao-partijen daar hun aanvraag indienen voor de validatie van de afbakening van hun RVU-doelgroep. TNO rapporteert jaarlijks over de bevindingen uit de validaties aan de Stichting van de Arbeid en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze rapportage gaat ook naar de Tweede Kamer.

In dit artikel beschrijven we de criteria die TNO hanteert bij de validatie (het toetsen), het validatieproces zelf, en de eerste ervaringen die daarbij zijn opgedaan.

■ ZWAAR WERK, WAAR HEBBEN WE HET DAN OVER?

De RVU-regeling is bedoeld voor functies of werkzaamheden met een hoge belasting, die veel van werknemers vraagt. Deze belasting kan verschillende vormen aannemen. Werkenmerken waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat zij een gezondheidsrisico kunnen vormen, worden samengevat in vijf belastingsvelden. Deze zijn afgebeeld in afbeelding 1. Wanneer werknemers

Noortje Wiezer, Marieke Soeter en Marjolein Douwes

Dr. N.M. Wiezer is principal advisor bij TNO. Dr. A.C. Soeter is scientist bij TNO. Drs. M. Douwes is projectmanager bij TNO.

Vanaf 2026 is de RVU bedoeld voor functies met een hoge belasting, die veel van werknemers vraagt waardoor in gezondheid doorwerken tot de AOW-leeftijd niet goed mogelijk is.

gedurende langere tijd worden blootgesteld aan een of meer van deze belastende werkkenmerken, kan dat leiden tot gezondheidsschade en mogelijk zelfs tot arbeidsongeschiktheid.

1. Werktijden

Regelmatig werken in de nacht (tussen 00.00 en 06.00 uur) of in de randen van de nacht (tussen 23.00-01.00 uur en 05.00-07.00 uur) kan het dag-nachtritme van werknemers verstoren. Een verstoring van dit ritme vergroot de kans op slaapproblemen, op hart- en vaatziekten en op het ontwikkelen van type 2 diabetes.

2. Psychosociale arbeidsbelasting

Onder psychosociale arbeidsbelasting verstaan we werkkenmerken die direct of indirect kunnen leiden tot langdurig verhoogde stressniveaus. Een belangrijke factor hierbij is werken in een sociaal onveilige omgeving: een werksituatie waarin een werknemer voortdurend beducht moet zijn op ongewenst gedrag van anderen. Onder ongewenst gedrag vallen agressie, discriminatie, (seksuele) intimidatie en pesten. Een ander werkkenmerk dat kan leiden tot verhoogde stress is emotioneel veel-eisend werk. Dit betreft werkzaamheden waarbij iemand regelmatig wordt geconfronteerd met dood, ziekte, ander menselijk lijden, of situaties waarin iemand ingrijpende beslissingen moet nemen die grote negatieve consequenties kunnen hebben voor anderen. Andere psychosociale werkkenmerken, zoals werken onder hoge tijdsdruk of gebrek aan sociale steun van collega's en leidinggevend, kunnen de bestaande belasting verder verzwaken. Hetzelfde geldt voor een gebrek aan autonomie: de mogelijkheid om je werk en je tijd naar eigen inzicht in te richten.

3. Cognitieve belasting

Bij cognitieve belasting gaat het om de mentale inspanning die nodig is om het werk goed uit te voeren. Een werkkenmerk is cognitief belastend wanneer deze een zeer hoge mentale inspanning vraagt om te voorkomen dat de veiligheid van de werknemer zelf of van anderen in gevaar komt. Een hoge cognitieve belasting kan leiden tot chronische stress, ver-

moeidheid en uiteindelijk uitval, maar vergroot ook het risico op fouten en incidenten. Cognitief belastend is bijvoorbeeld werk waarbij uit een grote hoeveelheid gegevens snel en nauwkeurig de juiste informatie moet worden geselecteerd, waarna onder tijdsdruk een beslissing moet worden genomen die negatieve gevolgen kan hebben voor de werknemer zelf of voor anderen. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het begeleiden van vliegverkeer. Relevante werkkenmerken binnen dit belastingsveld zijn: continu alert moeten zijn en de aandacht niet mogen laten verslappen, intensief gebruik van zintuigen zoals gehoor, zicht, of reuk, een groot beroep op het beslisvermogen van een werknemer, en het gelijktijdig vasthouden en verwerken van veel informatie in het werkgeheugen. Deze belasting wordt verder verzwakt wanneer er ook sprake is van hoge tijdsdruk, hoge kwaliteitseisen en externe versturende factoren zoals geluid, temperatuurwisselingen, of onvoorspelbare situaties.

4. Fysieke belasting

Fysieke belasting betreft de belasting van het bewegingsapparaat: het stelsel van botten, spieren, gewrichten, pezen en banden. Een te hoge belasting van het bewegingsapparaat kan leiden aandoeningen aan de belaste lichaamsdelen, die kunnen resulteren in blijvende (pijn) klachten, en tijdelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid. Fysieke belasting ontstaat bijvoorbeeld door het veelvuldig tillen en dragen van zware lasten. Ook duwen en trekken van zware lasten (bijvoorbeeld een container of een kar) vormt een aanzienlijke belasting voor rug en schouders. Het risico op klachten wordt groter wanneer werknemers vaak of langdurig moeten werken in een ongunstige werkhouding, zoals op de knieën, boven het hoofd of gebukt. Hetzelfde geldt voor herhaalde ongunstige hand- of armbewegingen, het werken op trillende voertuigen, of het werken met trillend gereedschap.

5. Omgevingsbelasting

Onder omgevingsbelasting verstaan we de belasting die ontstaat door factoren in de werkomgeving die schadelijke gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid van werknemers. De belasting kan veroorzaakt worden door gevaarlijke werkomstandigheden waarin een verhoogd risico op ongevallen aanwezig is. Denk bijvoorbeeld aan situaties met een grote kans op vallen, uitglijden, of contact met scherpe machineonderdelen. Ook het werken met schadelijke stoffen is een vorm van omgevingsbelasting. Daarnaast kunnen werknemers

1 <https://expertisecentrumzwaarwerk.tno.nl/nl/>.

Afbeelding 1. Belastingvelden

Relevante werkkenmerken voor vaststellen belastend werk				
				
Werktijden	Psychosociale belasting	Cognitieve belasting	Fysieke belasting	Omgevingsbelasting
- Werken in de nacht of randen van de nacht - Oproepdiensten	- Sociaal onveilige werkomgeving - Emotioneel belastend werk - Tijdsdruk * - Gebrek aan sociale steun* - Gebrek aan autonomie*	- Waarnemingsvermogen - Aandacht - Geheugen - Beslisvermogen	- Tillen en dragen - Duwen en trekken - Houdingen/bewegingen - Hand-armtaken - Trillingen en schokken	- Gevaarlijke omstandigheden - Chemische factoren - Biologische agentia - Straling - Warmte/Koude belasting - Geluid/Lawaai

Expertisecentrum Zwaar Werk

TNO

worden blootgesteld aan andere risicofactoren, zoals: biologische agentia (schimmels, bacteriën virussen, parasieten), straling, extreme hitte/koude, of veel of hard lawaai.

■ EEN ONDERBOUWDE AFBAKENING VAN DE DOELGROEP: WELKE CRITERIA WORDEN GEHANTEERD?

In het akkoord 'Gezond naar het pensioen' (2024) is afgesproken dat de selectie van werknemers die in aanmerking komen voor de RVU-regeling wordt gebaseerd op de zwaarte van de functie die zij vervullen of de werkzaamheden die zij verrichten. De selectie van de functies moet gebaseerd zijn op objectieve criteria. Cao-partijen bepalen in onderling overleg welke functies of werkzaamheden zij willen laten vallen onder de RVU-regeling. Deze selectie wordt vervolgens ter validatie voorgelegd aan TNO. In nauw overleg met sociale partners, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en wetenschappers zijn criteria vastgesteld die worden gebruikt bij het valideren van de door cao-partijen gemaakte RVU-afspraken. Deze criteria zijn opgenomen in het toetsingskader, dat beschikbaar is op de website van het Expertisecentrum Zwaar Werk.

Criterium 1: het gaat om functies of werkzaamheden met een sterk verhoogd gezondheidsrisico

De RVU-regeling is bedoeld voor werknemers met werk dat zo zwaar is dat de kans groot is dat zij niet gezond hun AOW-leeftijd halen in dit werk. Het gaat dus om functies of werkzaamheden waarbij de belasting zodanig hoog is dat er een sterk verhoogd gezondheidsrisico bestaat, dat (op termijn) kan leiden tot vroegtijdige uitval. Bij de afbakening van functies die voor RVU in aanmerking komen, kijken cao-partijen bij voorkeur naar werkkenmerken uit alle vijf de belastingvelden die in

de vorige paragraaf zijn beschreven. Minimaal moet de afbakening gebaseerd zijn op één belastingveld. De mate van belasting wordt vastgesteld op basis van objectieve criteria. Voor fysieke belasting en omgevingsbelasting kunnen hiervoor algemeen geaccepteerde grenswaarden, richtlijnen of normen worden gebruikt. Wanneer de afbakening op deze vormen van belasting is gebaseerd, toetst het Expertisecentrum bij de validatie of de

Het Expertisecentrum Zwaar Werk valideert of cao-partijen de afbakening van functies voor de RVU goed hebben onderbouwd.

juiste grenswaarden, richtlijnen of normen zijn toegepast. Daarbij wordt beoordeeld of voldoende onderbouwd is dat in de betreffende functie deze grenswaarden of normen daadwerkelijk worden overschreden. Voor de andere drie belastingvelden bestaan dergelijke grenswaarden, normen of richtlijnen (nog) niet. In die gevallen moet de onderbouwing van het gezondheidsrisico worden gebaseerd op inhoudelijke argumentatie van experts op die terreinen. Ook eerder uitgevoerd onderzoek kan worden gebruikt om de afbakening te onderbouwen. Denk hierbij aan analyses uit de wettelijke verplichte risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

Criterium 2: de risico's zijn onvermijdbaar en inherent aan de functie

Werkgevers zijn volgens de Arbwet verplicht om gezondheidsrisico's in het werk, waar mogelijk, te

voorkomen of te verkleinen. Dat kan bijvoorbeeld door het werk anders te organiseren, door de belasting te verlagen met tools en instrumenten (denk aan een graafmachine, stofafzuiging of tilhulp), of door medewerkers tegen de belasting te beschermen (denk aan werken met ademhalingsbescherming, een helm of gehoorbescherming). In de meeste sectoren zijn deze maatregelen uitgebreid beschreven in bijvoorbeeld arbocatalogi. Gezondheidsrisico's die met maatregelen kunnen worden verminderd of zelfs weggenomen, zijn vermijdbaar en vormen daarom geen goede onderbouwing voor de afbakening van functies voor RVU. Het lukt echter niet altijd om alle risico's weg te nemen. In sommige gevallen blijft er een restrisico over dat met geen enkele maatregel verder kan worden gereduceerd. Bij de selectie van functies voor de RVU gaat het om risico's die overblijven nadat alle mogelijke maatregelen zijn genomen: de rest-risico's die onvermijdbaar zijn. Hier kijkt het Expertisecentrum dus ook naar bij de validatie van geselecteerde functies. Net als in de Arbowet wordt hierbij - mits goed onderbouwd - het redelijkerwijs-principe toegepast. Dat betekent dat er rekening wordt gehouden met maatregelen die in theorie denkbaar zijn, maar waarvan redelijkerwijs niet verwacht kan worden dat bedrijven in een sector deze invoeren. Bijvoorbeeld omdat de maatregelen onbetaalbaar zijn voor kleine bedrijven, of omdat ze praktisch niet passen binnen de bedrijfspraktijk. Bij het valideren wordt daarom getoetst of er daadwerkelijk sprake is van restrisico's en/of er een goede onderbouwing is waarom bepaalde maatregelen redelijkerwijs niet kunnen worden ingezet.

Criterium 3: de risico's zijn beoordeeld door inhoudelijk experts

Voor de beoordeling van werkgerelateerde gezondheidsrisico's is specialistische kennis nodig. Deze kennis is aanwezig bij deskundigen die zijn opge-

leid binnen de verschillende belastingvelden. Zo is een arbeids- en organisatie psycholoog bijvoorbeeld opgeleid om werktijden, psychosociale en cognitieve belasting te beoordelen. Bewegingswetenschappers, bedrijfsfysiotherapeuten, en ergonomen beschikken over kennis om fysieke belasting te beoordelen, en veiligheidskundigen of arbeidshygiënist zijn gespecialiseerd in het vaststellen van omgevingsbelasting. Bij het valideren van de RVU-afbakening van functies of werkzaamheden wordt getoetst of de juiste expertise is ingezet voor het vaststellen van de gezondheidsrisico's. Dit kunnen ook de inhoudelijk experts zijn die betrokken waren bij het inventariseren van risico's voor eerder onderzoek, als dat wordt gebruikt ter onderbouwing van de afbakening van functies (zoals een RI&E).

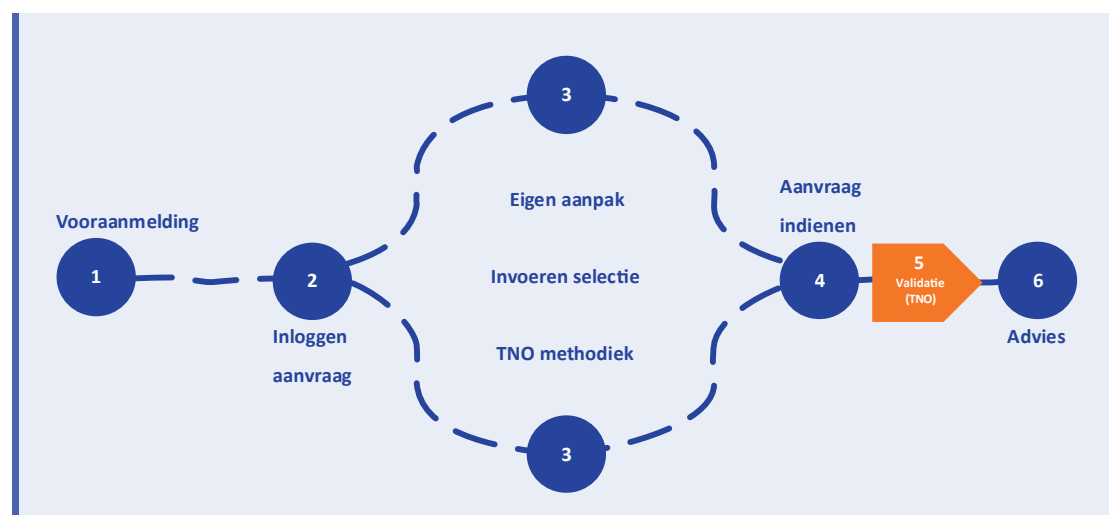
■ HET VALIDATIEPROCES

Het validatieproces bestaat uit de volgende stappen (zie afbeelding 2):

1. *Vooraanmelding*: Een door cao-partijen gemachtigd persoon vult een vooraanmeldings-formulier in om aan het Expertisecentrum Zwaar Werk kenbaar te maken dat de sector of organisatie het voornemen heeft een aanvraag voor validatie van de RVU-doelgroep in te dienen. De aanvrager ontvangt een bevestigingsmail met informatie over toegang tot de aanvraagpagina en de volgende stappen in het validatieproces en verklaart zich akkoord met het delen van de gegevens van de vooraanmelding met cao-partijen, SZW en de Stichting van de Arbeid.

2. *Inloggen*: Na registratie krijgt de aanvrager toegang tot het aanvraagformulier. In deze fase worden eerst de algemene vragen ingevuld, zoals de naam en het nummer van de cao, de naam van de (sub)sector of organisatie, en ingezette expertise die betrokken is bij het opstellen van de afbakening.

Afbeelding 2. De stappen van het validatieproces

3. *Invoeren van de geselecteerde functies met onderbouwing:* Cao-partijen bepalen de afbakening van de RVU-doelgroep op een objectieve wijze, aan de hand van het toetsingskader. Belastende werkkenmerken kunnen worden vastgesteld met een eigen aanpak, ontwikkeld door de sector zelf of door een externe partij, en/of op basis van bestaande documenten, zoals een (getoetste) RI&E of PAGO. In dat geval wordt gevraagd naar de belastende functies, de werkkenmerken die het werk zwaar maken, en onderbouwing daarvan (de gehanteerde aanpak en documenten).

Een alternatief is om belastende werkkenmerken vast te stellen met de TNO-methodiek belastende werkkenmerken². Deze methodiek bestaat uit vragen over de mate waarin de eerder beschreven belastende werkkenmerken in het werk voorkomen. Waar relevant wordt verwezen naar gezondheidskundige grenswaarden en richtlijnen. Door beantwoording van deze vragen wordt de belasting per functie systematisch in kaart gebracht. Op basis van de resultaten bepalen cao-partijen welke functies of werkzaamheden voor de RVU in aanmerking komen.

4. *Indienen van de aanvraag door gemachtigde aanvrager:* Wanneer alle informatie voor de onderbouwing van de afbakening compleet is, kan de afbakening van de RVU-doelgroep worden ingediend ter validatie. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de TNO-methodiek, is het belangrijk om eerst de functies aan te vinken die daadwerkelijk moeten worden ingediend, om daarna de aanvraag formeel in te dienen voor validatie.

5. *Uitvoeren van de validatie door het Expertisecentrum:* TNO beoordeelt de aanvraag door na te gaan of de onderbouwing voldoet aan de eerder beschreven toetsingscriteria. Wanneer er onvoldoende informatie beschikbaar is om de validatie uit te voeren, ontvangt de aanvrager een e-mailbericht met het verzoek om de ontbrekende documentatie alsnog aan te leveren. Pas wanneer de informatie compleet is, kan de inhoudelijke beoordeling worden afgerond.

6. *Adviesbrief:* Het resultaat van de validatie wordt door TNO teruggekoppeld aan de aanvrager in een adviesbrief. Wanneer niet volledig aan de toetsingscriteria is voldaan, wordt in deze brief aangegeven welke onderdelen ontbreken en hoe bij een volgende aanvraag wel kan worden voldaan aan alle criteria. Ook biedt het aanknopingspunten om te werken aan duurzame inzetbaarheid.

Een samenvatting van het advies, waarin is aangegeven in hoeverre de sector aan de toetsingscriteria heeft voldaan, wordt door TNO gedeeld met de

Stichting van de Arbeid en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De aanvrager deelt het volledige advies met de cao-partijen. Het advies heeft geen juridische status; cao-partijen blijven zelf verantwoordelijk voor de afbakening van functies binnen de regeling en bepalen hoe zij met het advies omgaan. Cao-partijen blijven zelf bepalen wie van de RVU-regeling gebruik kan maken. Ongerichte RVU-regelingen zijn echter wél in strijd met de afspraken uit het akkoord 'Gezond naar het pensioen'. Uiterlijk in 2028 geven cao-partijen aan wat zij met het advies hebben gedaan. Sociale partners en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid volgen dit proces.

■ EERSTE ERVARINGEN

Inmiddels zijn de eerste aanvragen ingediend, waarvan een deel op sectorniveau en een deel op bedrijfsniveau. De indiening via vooraanmelding verloopt goed. Voor sommige sectoren is de overgang naar een onderbouwde afbakening van functies echter een flinke omschakeling. De informatie over belastende werkkenmerken op functieniveau is vaak wel beschikbaar, maar moet op een andere manier worden geordend en gepresenteerd. Dat kost tijd.

In sectoren met veel verschillende functies kan het invoeren van alle functies afzonderlijk tijdsintensief zijn. Daarom adviseert het Expertisecentrum om functies waar mogelijk te clusteren. Een cluster bevat dan functies die vergelijkbaar zijn op een of meerdere belastingsvelden. Het komt ook voor dat eenzelfde functie in verschillende bedrijven of onderdelen van een sector anders wordt ingevuld. Bijvoorbeeld omdat in sommige bedrijven processen kunnen worden geautomatiseerd, terwijl dat in andere bedrijven niet mogelijk is. In zulke gevallen adviseren we sectoren om een functievariant te beschrijven die zwaar is en daarbij aan te geven op basis van welke belastende werkkenmerken deze functie in aanmerking komt voor de RVU (ook wel normfuncties genoemd). Binnen afzonderlijke bedrijven kan vervolgens worden vastgesteld of de functie, zoals die daar wordt uitgevoerd, daadwerkelijk dezelfde belastende kenmerken bevat als de normfunctie.

In een aantal aanvragen is goed beschreven welke maatregelen genomen zijn, welke risico's desondanks overblijven, en voor welke risico's geen maatregelen beschikbaar zijn. In andere aanvragen is dit grotendeels achterwege gelaten. In die gevallen is het niet goed mogelijk om te beoordelen of het daadwerkelijk gaat om onvermijdbare rest-risico's die niet verder kunnen worden vermindert met maatregelen. Dit is essentieel, omdat alleen deze restrisico's een geldige onderbouwing vormen voor de RVU-afbakening.

■ DUURZAME INZETBAARHEID

Een belangrijk onderdeel van de afspraken over de RVU regeling is dat de regeling niet op zichzelf staat, maar een onderdeel is van een breder pakket

Meer informatie

Voor meer informatie of vragen over de afbakening van de RVU-doelgroep of het validatieproces kunt u een e-mail sturen naar: expertisecentrum.zwaarwerk@tno.nl.

aan maatregelen om werknemers gezond en veilig te kunnen laten werken tot aan hun pensioen: de Duurzame Inzetbaarheidsagenda. Als gevolg van de nieuwe afspraken zijn veel sectoren bezig met het systematisch in kaart brengen van de werkbelasting in functies. Het inzichtelijk maken van de belasting zorgt ervoor dat gericht kan worden nagedacht over oplossingen die gezondheidsrisico's voor werknemers verminderen. In het kennisprogramma, dat ook onderdeel is van het Expertisecentrum Zwaar Werk, zal niet alleen kennis ontwikkeld worden over zwaar werk, maar ook worden nagedacht over innovaties die veel voorkomende rest-risico's in bedrijven en sectoren kunnen verminderen. Door samen te werken met sectoren, bedrijven, met andere kennisinstellingen zoals de TU Delft, maar ook

ontwerpers en aanbieders zal worden gewerkt aan de ontwikkeling van innovaties voor rest-risico's die nu (redelijkerwijs) nog niet kunnen worden weggenomen. Door zwaar werk tijdig te herkennen en aan te pakken creëren we samen een toekomstbestendige arbeidsmarkt. ●

- 2 De TNO-methodiek is ook toegankelijk zonder dat er een validatie-aanvraag wordt ingediend. Wel is het nodig om eerst een account aan te maken. De methodiek wordt uitgebreid toegelicht in een achtergronddocument, dat beschikbaar is op de website van het Expertisecentrum (<https://expertisecentrumzwaarwerk.tno.nl/wp-content/uploads/sites/17/2026/03/TNO-2026-R10465-Achtergrond-TNO-methodiek-bel-werkenmerken.pdf>).

boeken

PENSIOEN EN GESCHILBESLECHTING (SERIE ONDERNEMING EN RECHT DEEL 169)

Onder redactie van: prof. mr. dr. N.E.D. Faberprof & mr. S.C.J.J. Kortmann

De Wet toekomst pensioenen (Wtp), sinds 1 juli 2023 van kracht, verandert het Nederlandse pensioenstelsel ingrijpend. Pensioen en geschilbeslechting biedt helder inzicht in de juridische gevolgen, risico's en geschilpunten, en helpt professionals grip te krijgen op complexe pensioenwijzigingen en toenemende geschillen.

Pensioen en geschilbeslechting analyseert de gevolgen van de Wet toekomst pensioenen voor de rechtspraktijk en behandelt kernvragen rond rechtsgeldigheid van pensioenwijzigingen, eigendomsrechten, compensatie en gelijke behandeling. Met de verplichte transitie naar premieovereenkomsten en het invaren van bestaande aanspraken nemen risico's op conflicten sterk toe. De publicatie biedt verdieping in toegang tot de rechter, alternatieve geschilbeslechting en de rol van de Geschilleninstantie Pensioenfondsen. Praktische inzichten helpen organisaties en juristen om geschillen te herkennen, te voorkomen en effectief op te lossen binnen het nieuwe pensioenstelsel en de bijbehorende regelgeving en procedures in Nederland vandaag met concrete handvatten voor implementatie en besluitvorming in praktijk.

Voor fondsen en verzekeraars

Pensioen en geschilbeslechting is relevant voor pensioenfondsen, verzekeraars, rechters, pensioenjuristen en advocaten die betrokken zijn bij implementatie, geschilbeslechting en advisering rondom de Wtp in Nederland heden.

Pensioen en geschilbeslechting in het kort

- Actueel en diepgaand inzicht in de juridische impact van de Wtp
- Concrete handvatten voor het voorkomen en oplossen van pensioengeschillen
- Focus op toegang tot de rechter en alternatieve geschilbeslechting
- Onmisbaar voor professionals tijdens de complexe pensioentransitie richting 2028

Over Wolters Kluwer

Met titels geschreven door meer dan 2500 experts biedt Wolters Kluwer betrouwbare kennis vanuit de bron. Wij streven ernaar om professionals en studenten te verrijken en te inspireren met kennis op juridisch, fiscaal en financieel gebied en zaken omtrent overheid. Of je nou op zoek bent naar een boek, tijdschrift, abonnement of online toegang wil tot alle relevante vakinformatie via *InView Essential*; door ons ruime aanbod vind jij precies wat jij nodig hebt in onze Kennisshop.

Wolters Kluwer, Deventer juli 2026

Omvang 344 pag.'s

Prijs € 89,00 (incl. btw)

ISBN 9789013185485

